

Реферат на тему: "Кобилянська та музика"

Ольга Кобилянська

Реферат на тему:

Кобилянська та музика

Вона побачила світ у багатодітній родині дрібного службовця в маленькому містечку Гура-Гумора Ітепер Гура-Гуморулуй, Румунської Соціалістичної Республіки), в глибині Карпатських гір Північної Буковини.

Дитинство і юність її пройшли далеко від українських культурних центрів, переважно в румунсько-німецькому середовищі, що не могло не накласти відбиток на освіту майбутньої письменниці, характер її ранньої творчості.

Її шлях до української мови, літератури, культури був довгим і складним, але наполегливим. Може, ніхто з інших письменників Галичини й Буковини не переборював стільки труднощів, щоб стати в літературі виразником прагнень і сподівань українського народу, взяти на озброєння його мову, як Ольга Кобилянська.

Виростаючи в інонаціональному середовищі, дівчина увібрала в свою душу любов і повагу до інших народів і культур, але в той же час Ольга Кобилянська все свідоме життя виступала як вірна дочка свого народу, виразниця його волелюбних духовних прагнень, органічно поєднуючи в творчості національні й інтернаціональні мотиви, виступаючи поборницею культурного єднання народів, утверджуючи художнім словом демократичні ідеї рівності і братерства людей доброї волі.

З верховіть Карпатських гір, з румунсько-українського пограниччя злинула буковинська орлиця, яка своїм проникливим зором охопила весь простір рідної землі, стала всеукраїнською письменницею. Творчість її — складова невідривна частка духовних цінностей нашого народу, а в кращих, найвищих своїх досягненнях — вагомий внесок у світову культуру.

Ольга Юліанівна Кобилянська народилася 27 листопада 1863 р. Зростала в Гура-Гуморі, Кімполунзі, Сучаві, де не тільки розвинулася фізично, а й духовно, виробила в собі непогамовну жагу до знань, завдяки чому, при неповній середній освіті, стала високоосвіченою. Для свого часу жінкою. Чим тільки не займалася, що тільки не студіювала майбутня письменниця — і то при скрутних матеріальних обставинах батьків, будучи постійно хатньою робітницею... Вона захоплювалася малюванням, музикою (добре грала на піаніно), кінним спортом, брала участь в аматорських виставах, навіть мала намір спробувати щастя на професійній сцені. Над усе любила природу, серцем відчувала її. Пішо і кінно робила мандрівки в гори, де шукала едельвейсів — і знаходила! Вона відвідувала старовинні фортеці й монастирі в Сучаві, Молдавиці й Путні, її вабили культурні центри Галичини, Буковини, Наддніпрянської України, слов'янських країн, хоча обставини життя не давали змоги в далеких

подорожах розширювати свій кругозір. Душа рвалася у світ, до людей, а життя змушувало молоду дівчину, а згодом і письменницю обмежувати свої культурно-географічні координати, бути домашньою господинею і тільки у вузьких проміжках часу займатися улюбленою справою — літературою.

Доля подарувала їй лише кілька творчих подорожей, що розширили літературні обрії: 1889 р. вона два тижні гостювала в Н. Кобринської в містечку Болехів; 1898 р. була на ювілеї І. Франка у Львові; 1899 р.— як гостя Лесі Українки відвідала Київ, Канів, Гадяч; 1928 р. проїздом зупинилася в Празі, де громадськість вшанувала 40-річчя її літературної праці. Більша частина її життя пройшла безвиїзною в Чернівцях, над Прутом, звідкіля вона з надією звертала свій погляд до єдинокровних братів з-над Дніпра.

Потяг до творчості в О. Кобилянської прокинувся рано, в молоді роки. Він пов'язаний з потягом до освіти і знань. Освіту й самоосвіту майбутня письменниця набувала при допомозі старших братів, що навчалися в гімназіях, а згодом і в університетах. Вони, як могли і вміли, допомагали Ользі, ділилися з нею підручниками, своїми знаннями, вводили її в студентські кола, були першими читачами й рецензентами ранніх спроб своєї сестри. На долю О. Кобилянської випало зазнати благословенства письменника Миколи Устияновича (1811—1885), автора пісні "Верховино, світку ти наш", який давав їй читати чеські та українські дитячі книжки. Мешкаючи в Сучаві, він був у приятельських стосунках з родиною Кобилянських, коли вона тут жила (1869—1871), старечою рукою ласкаво гладив мале дівча по голівці. Дочка М. Устияновича Ольга стала сердечною подругою юної Ольги.

Про свою любов до музики Ольга Кобилянська дуже промовисто писала в листі до Савина Абрисовського від 25 листопада 1893 року: "Се добре, що Ви музикою займаєтесь. Если Ви що в ноти уложите, — не забудьте мені прислати. Я сама не виграваю з нот коректно, тому що вчилась малою 8-літньою дівчинкою на фортепіані лиш 2 місяці, але в мене є сильний слух. Кажу другому виграти, а потім зі слуху буду сама грати... Але з мене, мабуть, помимо всього, музик мав вийти, а вийшов літерат. Просто сміх бере!.."

О. Кобилянська пристрасно любила музику, мистецтво взагалі. В кількох оповіданнях та новелах вона майстерно змалювала талановиті мистецькі натури. Очевидно, маючи на увазі ці твори, письменниця в листі до О. Маковея від 17 лютого 1898 р. зауважувала: "...Я думаю, що моя заслуга се та, що мої героїні витиснули вже або бодай звернуть на себе увагу русинів (тобто українців.— Ф. П.), що побіч дотеперішніх Марусь, Ганнусь і Катрусь можуть стати і жінки європейського характеру, не спеціально галицько-руського" ¹. Зокрема, такими артистичними натурами європейського типу є героїні музичних арабесок "Ітротріі рпапіазіе" та "Уаїзе теіапсоїдіе". ВОНИ живуть у світі музики, мистецтва, всіма силами прагнуть задовольнити ненаситну жадобу краси. "Я відчуваю, як життя лежить переді мною не як щось сумне, безвідрадне, важке до перенесення, але як один пишний, святочний день, гаряче пульсуючий, приваблюючий, широкий, пориваючий образ або немов яка

соната", — каже героїня "ІтрготрШ рпапіазіе", сприймаючи ЖИТТЯ крізь мажорні звуки музики. Через образи трьох артистичних натур з оповідання "Уаїзе теіапсоііфіе" письменниця показує три різні життєві долі жінок-інтелігенток, кожна з яких прагне знайти своє щастя, найповніше виявити багаті духовні сили. Марта — втілення доброти й лагідності, вона готова "обійняти весь світ, зігріти його теплом свого серця". Художниця Ганнуса — нестримна, поривчаста, непостійна в своїх почуттях. Софія — вся в світі музики, в світі мистецтва; щедро обдарована, вона прагне стати піаністкою, але її життя складається трагічно. І ця трагедія має соціальний підтекст. В умовах капіталістичної дійсності такі щедрі душею, але не пристосовані до життя таланти, доля яких залежить від обставин, здебільшого марнуються, а то й гинуть. Звернення до образів і картин з життя рідного краю, зокрема буковинського села, сприяло поглибленню соціального характеру творчості О. Кобилянської. У новелі "Банк рустикальний", наприклад, авторка показала трагічну долю трудівника-хлібороба, який, потрапивши у лихварські сіті, розоряється. Стислими, скупими мазками малює письменниця драму життя селянина-бідняка, який опиняється на порозі повної пролетаризації.

Про свою любов до музики Ольга Кобилянська дуже промовисто писала в листі до Савина Абрисовського від 25 листопада 1893 року: "Се добре, що Ви музикою займаєтесь. Если Ви що в ноти уложите, — не забудьте мені прислати. Я сама не виграваю з нот коректно, тому що вчилась малою 8-літньою дівчинкою на фортепіані лиш 2 місяці, але в мене є сильний слух. Кажу другому виграти, а потім зі слуху буду сама грати... Але з мене, мабуть, помимо всього, музик мав вийти, а вийшов літерат. Просто сміх бере!.."

Як можна зрозуміти з різних писемних джерел, грала О. Кобилянська на фортепіано досить-таки пристойно. Пізніше оволоділа ще двома музичними інструментами — цитрою та дрімбою.

На початку 80-х років XIX століття батько придбав для родини австрійське фортепіано марки "Vinzenz Oeser und Sohn". Призначалося воно, щоправда, для Євгенії Кобилянської — старшої сестри письменниці, яка з дев'ятирічного віку протягом кількох років опановувала секрети музики в приватному музичному закладі. Їй пророкували велике майбутнє в цій галузі, принаймні в Кімполунзі (місто в Південній Буковині, тепер на території Румунії, де Кобилянські мешкали в 1874—1889 роках) вона вважалася найкращою піаністкою. Постійно грала на музичних вечорах у своєму місті, неодноразово брала участь у концертах у Чернівцях. У 1878 році Євгенію було запрошено в Сучаву на ювілей письменника Миколи Устияновича. Якраз тоді там відбувся загальноміський концерт, на якому Євгенія акомпанувала до окремих пісень, разом із Марією Устиянович у чотири руки грала "Угорські танці" Брамса. А взагалі, в її репертуарі були твори Мендельсона, Бетховена, Брамса.

До вересня 1886 року на фортепіано в родинному домі грали обидві сестри. Але коли Євгенія вийшла заміж, інструмент вона забрала із собою. 1 вересня 1886 року О. Кобилянська занотувала в своєму щоденнику: "Фортепіано вона забрала... Не знаю, що

я робитиму без нього..." А 3 вересня ввечері записує знову: "В мене щось болить у серці, а через кімнату, де стояло фортепіано, я не можу перейти — його ж бо там більше нема. Я просто хвора з жалю, у мене болить кожен нерв, я хотіла б плакати, та мені соромно".

Склася так, що згодом цей музичний інструмент знову потрапив у помешкання видатної письменниці. Овдовіла Євгенія наприкінці 1912 року переселилася до сестри і жила разом із нею до 8 травня 1917 року, до своєї смерті.

Після того, як сестра відійшла у вічність, фортепіано залишилося у спадок О. Кобилянській. Але після перенесених хвороб (насамперед, частковий лівобічний параліч) їй самій грати на ньому було вже важко, до того ж, цей інструмент викликав болючі спогади про сестру, доходило навіть до галюцинацій — вона ніби бачила Євгенію біля інструмента. О. Кобилянська вирішила передати дорогу родинну реліквію сім'ї Костянтина Балицького, тодішнього чернівецького греко-католицького священника — з цією сім'єю в неї була щира дружба.

У 1918 році Балицькі переїхали в Галичину, забравши з собою фортепіано. Згодом цей інструмент перейшов у власність доньки К. Балицького, коломийчанки Любомири Бабій. Багаторічні власники фортепіано ніяк не погоджувалися передати його до музею, для чого мали всі підстави, адже він їм дістався від О. Кобилянської: такою була її воля. А погодились, коли довідалися, що змушені будуть переселитись у квартиру в багатоповерховому будинку. До того ж, інструмент потребував капітального ремонту. До речі, вже з ініціативи музейних працівників його намагалися повернути до повноцінного життя декілька майстрів, але марно. Він стояв у меморіальному кабінеті письменниці в її чернівецькому музеї як експонат (хоч насправді в будинку, що на теперішній вулиці Димитрова, 5, за життя О. Кобилянської його ніколи не було). 27 листопада 2003 року, в 140-у річницю від дня народження письменниці, фортепіано, таки зазвучало. Зазвучало завдяки золотим рукам відомого в багатьох країнах світу скрипкового майстра Володимира Солоджук. Понад рік він вишукував за власні кошти у Чернівцях, Львові необхідні деталі, понад рік відреставровував інструмент, знову ж таки, без оплати й без допомоги спонсорів.

У день 140-ї річниці відомий концертмейстер Ярослав Колотило відтворив на цьому фортепіано улюблені мелодії О. Кобилянської та її рідних. Тепер інструмент постійно звучатиме на традиційних "Гостинах в О. Кобилянської", що двічі на рік — у день народження та день пам'яті — проводяться в меморіальному кабінеті письменниці, на презентаціях нових книг сучасних письменників та інших масових заходах, що відбуваються тут.

Коли Ольга Кобилянська написала п'єсу "Ой, не ходи, Грицю", Леся Українка, аби з її героями ознайомилося більше людей, просила Миколу Лисенка покласти твір на музику

Список використаної літератури

1. Кобилянська О. Слова зворушеного серця. Щоденники. Автобіографії. Листи. Статті та спогади.— К., 1982.

2. Кобилянська О. Твори: В 5 т.— Т. 5.— С. 520.
3. Франко І. Зібр. творів: У 50 т.— Т. 50.— С. 282.
4. Літературна енциклопедія. - К., 1989.